

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Ἐν μέσῳ τῆς βαρβαρότητος τοῦ Μεσαίωνα ὁ ὑπερήφανος ἡλᾶς τῆς Ἀραγωνίας δὲν ἐγίνωσκε τὰς βασάνους, ἡ Ἱερὰ Ἐξέτασις εἶχεν ἐξοβελισθῇ ἀπὸ τοὺς κώδικας αὐτοῦ, ὅλοι οἱ θεσμοὶ αὐτοῦ ἐπροστάτευον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου καὶ οἱ νόμοι εἶχον ἀπόλυτον ἰσχύν.

Κατήλθον, μὴ ἀκούμενοι εἰς τὰ στενὰ ὅρια τῆς πατρίδος τῶν, ἀπὸ τῆς Σοβράρης εἰς Οὐασκονίαν, ἀπὸ τῆς Οὐασκονίας εἰς Σαραγῶσαν καὶ εἰσέλασαν νικηταὶ εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐνωθέντες δὲ μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς Καταλωνίας, ἡλευθέρωσαν ἀπὸ τῆς ἀραβικῆς κυριαρχίας τὰς Βαλεαρίδας καὶ τὴν Οὐαλεντίαν· ἐπολέμησαν ἐν Μουρέτ, χάριν τοῦ περιυβρισθέντος δικαίου, ὑπέταξαν τοὺς τυχοδιώκτας τῆς οἰκογενείας Ἀγκιῶ, ἐκδιώξαντες αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ ἐδάφους, ἔθραυσαν τὰς ἀλύσεις τοῦ λιμένος τῆς Μασσαλίας, αἵτινες κρέμονται εἰσέτι ἀπὸ τῶν τοίχων τῶν ναῶν αὐτῶν, ἐκυριάρχησαν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Ταραντίνου κόλπου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γουαδαλιβίρου διὰ τῶν πλοίων τοῦ Ρουγῆρου Λαυρία, ἐκυρίευσαν τὸν Βόσπορον διὰ τῶν πλοίων τοῦ Ρουγῆρου Φλώρου, διέσχισαν ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς νίκης τὴν Μεσόγειον ἐκ Ρόσας μέχρι Κατάνης καὶ ὥσανεὶ ἦτο στενὴ ἡ Δύσις εἰς τὸ μέγεθος τοῦ μεγαλείου αὐτῶν, μετέβησαν ὅπως χαράξωσι τὸ ἀθανάτον ὄνομα τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου, ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερηφάνων ὀρέων, ἅτινά εἰσι σχεδὸν αἱ θύραι τῆς Ἀσίας.

Αἱ σκέψεις αὗται, — εἰ καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἰδίων λέξεων, καθ' ὅσον δὲν εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν βιβλιαρίον τι τοῦ Αἰμυλίου Καστελάρ, — ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν μου, ἐνῶ εἰσηρχόμην εἰς Ἀραγῶνα. Καὶ τὸ πρῶτον πράγμα, ὅπερ ὑπέπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἦτο τὸ μικρὸν χωρίον Μονζόν, ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Κίγγα, γνωστὸν ἐκ τῶν περιήμων συνελεύσεων τῶν Κορτῶν καὶ ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐφόδων καὶ ἀποκρούσεων τῶν Ἰσπανῶν καὶ τῶν Γάλλων, τύχη ἧτις ὑπῆρξε κοινή, διαρκοῦντος τοῦ περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

Τὸ χωρίον Μονζόν κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας φοβεροῦ ὄρους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐγείρεται φρούριον μέλαν, ἀπαίσιον, παμμέγιστον, οἷον θὰ ἐφαντάζετο ὁ σκληρότερος τῶν τιμαριωτῶν, ὅπως καταδικάσῃ διὰ βίου εἰς τρόμου τὸ μισητότερον τῶν χωρίων. Ὁ Ὀδηγὸς αὐτὸς σταματᾷ πρὸ τοῦ τεραστίου τούτου κτιρίου καὶ ἐκρήγνυται εἰς ἐπιφώνημα περιδεοῦς θαυμασμοῦ.

Δὲν ὑπάρχει, πιστεύω, καθ' ἅπασαν τὴν Ἰσπανίαν, ἄλλο χωρίον, ἄλλο ὄρος, ἄλλο φρούριον, ἅτινα νὰ παριστῶσι κάλλιον τὴν περίφοβον ὑποταγὴν ὑποδούλου λαοῦ καὶ τὴν διηνεκὴ ἀπειλὴν ἀγρίου κυριαρχοῦ.

Φαντάσθητε γίγαντα πιέζοντα διὰ τοῦ γόνατος αὐτοῦ τὸ στήθος νηπίου, ἐκτάδην κειμένου καὶ θὰ ἔχετε ὥχραν παρομοίωσιν τῆς πραγματικῆς εἰκόνας. Τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἐν ἐμοὶ παραχθῆσα ἐντύπωσις, ὥστε, καίπερ ἐντελὼς ἀγνοῶν νὰ χειρίζωμαι τὴν μολυβδίδα, ἐν τούτοις κατῴρωσα νὰ σκιαγραφήσω ὅσον ἡδυνάμην κάλλιον τὸ τοπεῖον, ὅπως μὴ ἀπαλειφθῇ τῆς μνήμης μου, ἐνῶ δὲ ἐσχεδίαζεν αὐτὸ ἡ μολυβδὶς, ἡ φαντασία συνέθετε τὸν πρῶτον στίχον πενθίμου ᾠδῆς.

Μετὰ τὸ Μονζόν, ἅπασα ἡ ἐξοχικὴ ἔκτασις τῆς Ἀραγῶνος σύγκειται ἐξ εὐρέων πεδιάδων, αἱ περικλείουσιν εἰς τὸ βάθος μακρὰ ἐρυθρῶδεις λοφοσειραὶ μὲ πτωχὰ τινὰ

χωρία, ἐνίοτε δὲ καὶ τινες μεμονωμένοι λόφοι, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μελανίζουσι τὰ ἐρείπια ἀρχαίου τινὸς φρουρίου.

Ἡ Ἀραγὼν, ἡ τόσον ἀκμάζουσα ἄλλοτε ὑπὸ τὸ σκήπτρον τῶν βασιλέων αὐτῆς, εἶνε νῦν ἡ πτωχοτέρα ἐπαρχία τῆς Ἰσπανίας. Μόνον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Ἰβήρου, καὶ παρὰ τὴν περιώνυμον διώρυχα, τὴν ἐκτεινομένην ἐπὶ δεκαοκτὼ λεύγας, ἀπὸ Τουδέλης μέχρι σχεδὸν Σαραγῶσσης, καὶ χρησιμεύουσιν πρὸς ἀρδευσιν τῶν ἀγρῶν καὶ συγχρόνως πρὸς μεταφορὰν προϊόντων, ἔχει ὀλίγην ζῶν τὸ ἐμπόριον. Τὰ ἄλλα μέρη φθίνουσιν ἢ εἶνε νεκρά. Οἱ σιδηροδρομικοὶ σταθμοὶ εἰσὶν ἔρημοι, ὅταν δὲ φθάνῃ ἡ ἀμαξοστοιχία δὲν ἀκούεται ἄλλο ἢ ἡ φωνὴ γηραλέου τινὸς τροβαδούρου, κρούοντος παραχόρδως τὴν κιθάραν, καὶ ᾄδοντος μονότονόν τι ᾄσμα, ὅπερ ἀκούει τις ἔπειτα εἰς ὅλους τοὺς σταθμούς, καὶ ἀκολουθῶς εἰς ὅλας τὰς ἀραγωνικὰς πόλεις, μὲ παρηλλαγμένας τὰς λέξεις, ἀλλὰ μὲ τὸ αὐτὸ πάντοτε μέλος. Οὐδενὸς ἀξίου θεᾶς ὑπάρχοντος ἐστράφη πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους μου.

Τὸ ὄχημα ἦτο πλήρες ἐπιβατῶν, ἐπειδὴ δὲ τὰ ὀχήματα τῆς δευτέρας θέσεως τῶν σιδηροδρόμων τῆς Ἰσπανίας δὲν ἔχουσι διαχωρίσματα ἐδλεπόμεθα ἅπαντες οἱ ἐν αὐτῷ ἐπιβάται ἐν ὅλῳ τασσαρχόντα ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Διεκρίνοντο δὲ μετὰ αὐτῶν ἱερεῖς, καλογραταὶ, παιδιὰ, ὑπηρέτριαι καὶ ἄλλοι δυνάμενοι νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἔμποροι ἢ ὑπάλληλοι ἢ μυστικοὶ πράκτορες τοῦ Δὸν Καρόλου.

Οἱ ἱερεῖς ἐκάπνιζον, ὡς εἴθισται ἐν Ἰσπανίᾳ, τὸ σιγαρόν αὐτῶν, προσφέροντες φιλοφρόνως εἰς τοὺς παρακαθημένους τὴν καπνοθήκην καὶ φυλλάδια σιγαροχάρτου· ἄλλοι ἔτρωγον ἀκορέστως, πίνοντες διαδοχικῶς, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐκ τινος κύστεως, ἐξ ἧς, πιεζομένης δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἐξήρχετο οἶνος· ἄλλοι ἀνεγίνωσκον ἐφημερίδα τινὰ συσπῶντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰς ὀφρὺς εἰς ἔνδειξιν βαθείας σκέψεως.

Ὁ Ἰσπανός, ὅταν εὐρίσκεται μετ' ἄλλων, δὲν βάζει εἰς τὸ στόμα του τίποτε πρὶν ἢ παρακαλέσῃ ὅλους τοὺς πλησίον αὐτοῦ εὐρισκομένους νὰ φάγῃ μετ' αὐτοῦ, ἕνεκα δὲ τούτου μοὶ προσεφέροντο παρ' ὅλων ὀπῶραι. Ἄρτος, σαρόέλλαι, οἶνος, καὶ δὲν εἰζεύρω τί ἄλλο, συνοδευόμενα ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ταύτης φράσεως: «Gusta Usted comer conmigo?» (τρώγετε μαζί μου ἐὰν εὐαρεσθῆσθε;) εἰς τὴν ἀπήντων: «Gracias», (εὐχαριστῶ) παρὰ τὴν θέλησίν μου —πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω—διότι ἡσθάνομην οὐγολίνειον πείναν. Ἀπέναντί μου, ἔχουσα τοὺς πόδας ἀκριβῶς παρὰ τοὺς πόδας μου, ἐκάθητο καλογρατὴ τις, νέα, ἐὰν ἔκρινον ἐκ τῆς σιαγόνος, τοῦ μόνου μέρους τοῦ προσώπου αὐτῆς, ὅπερ ἐφαίνετο ὑπὸ τὴν καλύπτραν, καὶ ἐκ τῆς χειρὸς τῆς, ἀφελῶς καταπιπτούσης ἐπὶ τοῦ γόνατος.

Ἐκράτησα προσηλωμένους ἐπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμούς μου πλέον τῆς ὥρας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἤθελεν ἀνυψῶσαι τὸ πρόσωπόν της, ἀλλ' αὕτη ἔμεινεν ἀκίνητος ὡς ἀγαλμα. Καὶ ὅμως ἐκ τῆς στάσεως αὐτῆς ἦτο εὐκολον νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι κατέβαλλε κόπον ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὴν φυσικὴν τάτην περιέργειαν τοῦ νὰ παρατηρήσῃ περίξ αὐτῆς· ἕνεκα δὲ τούτου ἀκριβῶς διηγείρεν ἐν ἐμοὶ αἰσθημὰ τι θαυμασμοῦ. — Ὅποια σταθερότης! ἐσκεπτόμην, — ὅποια δύναμις θελήσεως! ὅποια ἰσχὺς αὐταπαρνήσεως, ἔστω καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων! ὅποια εὐγενὴς περιφρόνησις τῶν ἀνθρωπίνων ματαιοτήτων!

Ταῦτα διαλογιζόμενος ἔριψα τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τῆς

χειρὸς της, — μικρᾶς καὶ λευκῆς χειρὸς — καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐκινεῖτο.

Παρατηρῶ προσεκτικώτερον καὶ βλέπω ὅτι ἐκτείνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔξω τῆς χειρὶδος, καὶ ἀνοίγει τοὺς δακτύλους, καὶ τοποθετεῖται ἐπιδεικτικώτερον ἐπὶ τοῦ γόνατος, καὶ περιστρέφεται ὅπως γίνῃ δρατὴ πανταχόθεν, καὶ συστέλλεται καὶ πάλιν ἐκτείνεται...

Ὑψιστοὶ θεοί! Πᾶν ἄλλο ἢ περιφρόνησις τῶν ἀνθρωπίνων ματαιότητων! ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπατηθῇ τις πλέον ὅλη ἡ ἐργασία αὕτη εἶχε γίνῃ πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ὥραιας χειρὸς της.

Καὶ δὲν ἀνύψωσεν οὐδ' ἀπαξ τὴν κεφαλὴν καθ' ὅλον τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔμεινεν ἐκεῖ, καὶ δὲν ἐπέτρεψε νὰ φανῇ τὸ πρόσωπόν της οὔτε ὅτε κατῆλθε τῆς ἀμαξοστοιχίας! Ὡ ἀνεξερεύνητον βάθος τῆς γυναικείας ψυχῆς!

Ἦτο πεπρωμένον εἰς τὸ ταξίδιον τοῦτο νὰ μὴ συναντήσω ἄλλους φίλους εἰμὴ τοὺς ἱερεῖς. Γέρων τις ἱερεὺς, ἀγαθῆς φυσιογνωμίας, μοὶ ἀπηύθυνε τὸν λόγον, καὶ ἡχοίσαμεν συνομιλίαν, διαρκέσασαν μέχρι σχεδὸν τῆς Σαραγώσσης.

Κατ' ἀρχάς, ὅταν τῷ εἶπον ὅτι ἤμην Ἰταλός, ἔστη ἐπὶ μικρὸν δισταζών, διαλογιζόμενος ἴσως, ὅτι ἡδυνάμην νὰ εἶμαι εἰς ἐκ τῶν διαρρηζάντων τὰ κλειθρα τοῦ Κιριναλίου, ἀλλ' ἀφοῦ τῷ εἶπον ὅτι δὲν ἀνემιγνύομαι εἰς τὴν πολιτικὴν, καθυσύχασε καὶ ὠμίλησε μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης.

Ἦλθομεν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς φιλολογίας.

Τῷ ἀπεστήθισα ὀλόκληρον τὴν Πεντηκοστὴν τοῦ Μαντόνη, ἥτις τὸν κατενθουσίασεν, αὐτὸς δὲ μοὶ ἀπήγγειλεν ἓν ποίημα τοῦ ἐξόχου Λουδοβίκου δὲ Λεών, ποιητοῦ ἱεροῦ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, καὶ ἐγενόμεθα φίλοι.

Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς Ζοέραν, προτελευταῖον σταθμὸν ἐντεῦθεν τῆς Σαραγώσσης, ἡγέρθη, μὲ ἀπεχαιρέτισε, καὶ θεὶς τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἀναβαθμοῦ, ἐστράφη αἰφνης καὶ μοὶ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὐς:

— Cuidado con las mujeres, que tienen muy malas consecuencias en España (φρόνησις μὲ τὰς γυναῖκας, διότι ἔχουν πολὺ κακὰς συνεπείας ἐν Ἰσπανίᾳ).

Μεθ' ὃ κατῆλθε καὶ ἔστη ὅπως ἴδῃ τὴν ἀμαξοστοιχίαν ἀναχωροῦσαν, ὕψων δὲ τὴν χεῖρα, ὡς πατὴρ παραιῶν, εἶπεν ἀπαξ ἔτι «Cuidado!»

Ἐφθασα εἰς Σαραγῶσσαν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς προκεχωρηκυίας, εὐθὺς δὲ ὡς κατῆλθον τοῦ ὀχήματος ἐπληξε τὴν ἀκοήν μου ὁ ἰδιαίτερος τόνος τῆς ὁμιλίας τῶν ἀμαξηλατῶν, τῶν ἀχθοφόρων καὶ τῶν παίδων, οἵτινες ἤριζον περὶ τὸν ὁδοιπορικόν μου σάκκον. Ἐν Ἀραγῶνι δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ ἀκόμη ὁμιλεῖται ἡ καστιλική, καίτοι οὐχὶ ἀπηλλαγμένη παραφθορῶν καὶ βαρβαρισμῶν τινῶν, ἀλλ' ἐν τῷ Ἰσπανῷ τῶν Καστιλιῶν, ἀρκεῖ ἡμίσεια λέξις, ὅπως ἀναγνωρίσῃ τις τὸν Ἀραγῶνιον.

Καὶ τῷ ὄντι δὲν ὑπάρχει Καστιλιανός, ὅστις νὰ μὴ εἰξεύρῃ ν' ἀπομιμηθῇ τὸν τόνον ἐκεῖνον, καὶ νὰ σκώπῃ, ἐν δεδομένη εὐκαιρίᾳ τὸ ἀγροίκον καὶ μονότονον αὐτοῦ, ὅπως περίπου γίνεται ἐν Τοσκάνῃ, προκειμένου περὶ τῆς ὁμιλίας τῶν κατοίκων τῆς Λούκας.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν μετὰ τινος αἰσθήματος περιδουῶς εὐλαθείας, ἣν μοὶ ἐπέβαλλεν ἡ τρομερὰ φήμη τῆς Σαραγώσσης. Σχεδὸν μὲ ἔτυπεν ἡ συνειδήσις ὅτι τοσάκις ἐθεβήλωσα τὸ ὄνομα τοῦτο ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Ρητορικῆς, ρίπτων αὐτὸ ὡς χειρόκτιον κατὰ πρόσωπον τῶν τυράννων. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν σκοτειναί· οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπον ἢ τὴν μαύρην περίμετρον τῶν στεγῶν καὶ τῶν κωδωνοστασίων ἐπὶ τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ καὶ οὐδὲν ἄλλο ἤκουον ἢ τὸν κρότον τῶν ἀπομακρυνομένων λεωφορείων τῶν ξενοδοχείων. Εἰς τινὰς στροφὰς τῶν ὁδῶν μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον ἀστράπτοντα εἰς τὰ παράθυρα στόμια πυροβόλων ὅπλων

καὶ ἐγχειρίδια καὶ ὅτι ἤκουον μακρόθεν οἰμῶγας τραυματιῶν.

Θὰ ἐδίδον δὲν εἰξεύρω τι ὅπως ἀνατεῖλῃ ἡ ἡμέρα, ἵνα ἀπαλλαγῶ τῆς ζωηροτάτης περιεργείας, ἥτις μὲ ἐβασάνιζεν, ἐπισκεπτόμενος μίαν πρὸς μίαν ὁδὸς τὰς ὁδοὺς, ὁδὰς τὰς πλατείας καὶ ὁδὰς τὰς οἰκίας, καταστάσας περιφήμους ὡς ἐκ τῶν ἀπεγνωσμένων ἀγώνων καὶ τῶν τρομερῶν φόνων, γραφείας ὑπὸ τόσων ζωγράφων, ψαλείδας ὑπὸ τόσων ποιτῶν καὶ ὄνειροποληθείσας παρ' ἐμοῦ τοσάκις, πρὶν ἀναχωρήσω ἐξ Ἰταλίας. Ἐφθασα τέλος εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, παρετήρησα μετὰ προσοχῆς τὸν θαλαμηπόλον, ὅστις μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιον, προσμειδὼν αὐτῷ φιλικῶς ὡς ἐὰν ἔλεγον: — Δὲν εἶμαι ἐπιδρομεύς, φείσθητί μου! — καὶ ρίψας ἐν βλέμμα ἐπὶ τινος μεγάλης εἰκόνας τοῦ Δὸν Ἀμεδαίου, ἀνηρτημένην ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ διαδρόμου, εἰς τινὰ γωνίαν, πρὸς ἰδιαίτεραν παραμυθίαν τῶν Ἰταλῶν ὁδοιπόρων, κατεκλίθην κυριευθεὶς ὑπὸ ἀκατασχέτου ὕπνου, ὅπως ἴσως τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν μου.

[Ἐπεται συνέχεια].

Π. Α. ΒΑΛΒΗΣ

ΜΗΤΣΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝΑ Σ' ΦΙΛΟΣ

(Ἀναμνήσεις ἐκπαιδευτηρίου.)

Ἄν ἤμπορῇ νὰ καυχᾶται κανεὶς, ὅτι κατάρθωσε κατὰ αὐτὸν τὸν κόσμον, τὸ ἰδικόν μου καύχημα εἶνε, ὅτι ἐγνώρισα ἓνα φίλο!

Ἐνα φίλο! Μάλιστα. Σ' αὐτὴ τὴν ξεσπενδωνισμένη σφαῖρα εἰς τὸ ἄπειρον ἀπὸ μιᾶς ἀγνωστῆς αἰτίας, ὅπου γυρίζει ἀμέτρητους χρόνους, πλήρης βορβόρου, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἐγὼ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς μορίων, δύναται τις, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ καυχᾶται ὅτι ἔχει νὰ χύσῃ ἓνα δάκρυ εἰς τὴν μνήμην φιλικῆς καρδίας.

Τὴν ἐνθυμοῦμαι ἀκόμα τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐν τῇ πλατεῖᾳ θύρᾳ τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ μελετητηρίου τοῦ ἐκπαιδευτηρίου — ἐν ᾧ μ' εἶχαν κλείσῃ ἀπὸ μικρὸ παιδί, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐβγήκα ἀρκετὰ μέγας, ὥστε νὰ μὴν ξέρω τίποτε — ἐνεφανίσθη τὸ ὕψηλόν του ἀνάστημα, μὲ τὴν βεβαμμένην μακρὰν ρεδιγγόταν του, μὲ τὸν ἐφθαρμένον παλαιὸν λαίμοδέτην του, περισφίγγοντα ἓνα βραχὺ, σκελετώδη, σχεδὸν ἀόρατον λαίμον, μόλις ὑποβασταζόντα μίαν ὠχρὰν, ὠχρὰν κεφαλὴν.

Ἦτο ὁ νέος ἐπιμελητὴς τοῦ κοιτωνός μας — τῶν μικρῶν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς τῆς πινακίδος του, ἐπὶ τῆς διπλῆς θύρας του, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τῶν μεγάλων — συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς ὀγκώδους κατασκευῆς τοῦ διευθυντοῦ μας, εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὁποίου μία ἑκατοντὰς μικροσκοπικῶν ὄντων ἐσηκώθη ἐκ τῶν καθισμάτων της, συνέχουσα μετὰ δυσκολίας τὴν ἀναπνοήν της.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ τί μᾶς εἶπεν ὁ διευθυντὴς μας ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἐνῶ μᾶς παρουσίαζε τὸν νέον ἐπιμελητὴν μας, ἐνθυμοῦμαι ὁμῶς πολὺ καλὰ τὴν ἀμνηχανίαν καὶ τὴν σύγχυσιν τοῦ ὠχροῦ ἐκείνου νέου, ὑποκλινομένου μετὰ βίας ἐνώπιόν μας. Ἐφαίνετο ἄνθρωπος ἀνώτερος τῆς τύχης του καὶ τῆς καταστάσεώς του, καρτερικῶς ὑποκρύπτων τὸ μυστήριον τῆς καρδίας του ὑπὸ τὰ λεπτὰ χαρκτηριστικὰ τῆς ὠχρᾶς του ὄψεως.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ διευθυντοῦ ἐκάθισε παρὰ τὴν μικρὰν τράπεζαν τοῦ ἐπιμελητοῦ, καὶ ἐπακουμβήσας τὸ